

ШКОЛА. НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ.

Прочитайте текст. Пригадайте слова з теми «Моя сім'я». Вивчіть нові слова!

Міхал показує фотографії

Мене звати Міхал. Я іноземний студент, я приїхав із Чехії в Україну навчатися. Я хочу бути перекладачем, як мій тато та старший брат. Тому я приїхав у Харківський університет. Мої тато і мама знаходяться далеко: вони живуть у місті Чеське Будейовіце. Але вони часто мені телефонують, запитують, як мої справи, як моє навчання. Моя мама цікавиться погодою в Україні та запитує про моє харчування. Вона завжди думає, що я тут голодний, тому що вдома я ніколи нічого не готував, тому що це завжди робила моя мама. Вона дуже смачно готує. А я навчився готувати вже в Україні.

Я часто дивлюся на фото своєї сім'ї. Ось, будинок мого діда. Він білого кольору, триповерховий, навколо красивий великий сад. У мене є фото дідуся та бабусі, які сидять у садку, а навколо троянди. Я дуже люблю це фото. Мої дідусь та бабуся живуть разом уже 53 роки. У них шестеро дітей, багато внуків і правнуків. А ось, мій дядько Мартін зі своєю сім'єю. Але вони не живуть у Чехії. Вже десять років вони живуть у Лондоні. Дядько надсилає нам багато листів і багато фото, і я бачу, що Лондон – дуже красиве місто. Дядько Мартін живе за містом. У нього гарний будиночок, маленький садок. Але будинок мого дідуся все одно кращий, він традиційний!

На цій фотографії моя мама й тато. А тут мої три брати – Адам, Гонза, Даніел – та дві сестри – Здена, Ленка. Адам – старший брат, він працює інженером на фабриці. У нього є сім'я, є син Карел. Гонза навчається на економічному факультеті в університеті в Празі, а Даніел – наймолодший, навчається у школі. Він мріє стати футболістом. Ось і його фото, де він на шкільному футбольному полі. Мої сестри вже заміжні. Старша Здена живе з чоловіком у Лондоні, а молодша, Ленка – у Празі. У Здени та Ленки теж є діти. Це вся моя родина. Я дуже часто думаю про них, сумую за ними, згадую як ми святкували разом Різдво й інші свята.

А це особливе фото. Це моя подруга Поліна. Я познайомився з нею в Харкові. Поліна – красива дівчина: у неї біляве довге волосся, сині очі, струнка фігура. Вона добра і весела. Вона добре навчається, вміє грати на піаніно та на гітарі, вона гарно співає. Я чув, як вона співає українські народні пісні. Я сказав, що обов'язково навчу її співати чеських пісень. Ми часто з Поліною ходимо в театр, в кіно або просто гуляємо вулицями міста. У вихідні дні ми ходимо на дискотеку або в кафе. Вона дуже любить морозиво, а я люблю тістечка, які продаються у Харкові. У нас вдома теж смачні тістечка, але вони інші. Я хочу познайомити Поліну зі своєю сім'єю.

Створіть запитання до тексту, запитуючи один одного.

Використовуйте питальні слова: *хто, що, коли, де, який, яка, яке, які, як, чому, звідки?*

SLOVA a VÝRAZY

вчитися/навчатися у школі/в університеті	знайомитися з однокласниками/одногрупниками
вчити математику, літературу	ходити на батьківські збори
проводити урок / знаходитися на уроку	писати на дошці / відповідати біля дошки
слухати вчителя	читати романи, вірші, новели
готувати презентацію	писати твори
писати контрольну роботу	виконувати вправи
готувати свято до дня мови	записувати домашнє завдання у щоденник
записувати розклад у щоденник	отримувати оцінки

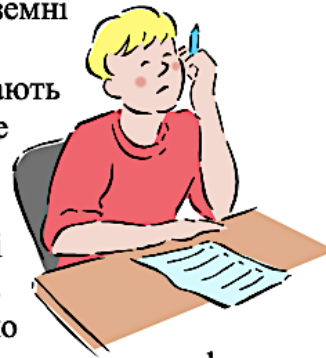
ІНОЗЕМНІ СТУДЕНТИ НАВЧАЮТЬСЯ В УНІВЕРСИТЕТІ

Зараз урок. Це наша аудиторія. Ми тут навчаємося.

В аудиторії викладач та іноземні студенти.

Студенти ще погано знають українську мову, не дуже добре розуміють всі слова і небагато говорять українською. Але вони багато працюють кожного дня і скоро будуть говорити українською дуже добре і швидко.

Викладач пояснює нове правило, а студенти уважно слухають і пишуть. Потім викладач голосно читає нові слова та фрази, а студенти повторюють.

Потім студенти-іноземці будуть відпочивати вдома. Вони будуть слухати музику, читати книги і журнали, розмовляти.

Дайте відповіді на запитання:

- 1 Хто навчається в аудиторії?
- 2 Як студенти знають українську мову?
- 3 Чому вони скоро будуть говорити українською дуже добре і швидко?
- 4 Що робить викладач?
- 5 Що роблять студенти?
- 6 Як викладач читає нові слова?
- 7 Що повторюють студенти?
- 8 Що потім будуть робити студенти?

Це наш економічний факультет. Тут наші аудиторії. Ми там навчаємося кожного дня.

Зараз урок. В аудиторії знаходяться викладач і іноземні студенти. Студенти вивчають нові правила, нові слова та фрази. В зошиті вони пишуть вправу, а в словнику – незрозумілі слова.

Вдома увечері вони будуть знову читати тексти, вчити нові і повторювати старі слова. Студенти-іноземці

працюють завжди багато, тому що українська мова – дуже важка мова.

Увечері в гуртожитку - вільний час. Студенти будуть відпочивати: слухати музику, читати книги і журнали, дивитися цікаві програми.

Дайте відповіді на запитання:

- 1 Де навчаються студенти-іноземці?
- 2 Де знаходяться викладач і студенти?
- 3 Що вивчають студенти?
- 4 Що вони пишуть у зошиті?
- 5 Де студенти пишуть слова?
- 6 Які слова пишуть студенти в словнику?
- 7 Що студенти будуть робити увечері?
- 8 Яка мова дуже важка?
- 9 Коли у гуртожитку вільний час?
- 10 Як відпочивають студенти-іноземці?

Словниковий запас:

університет – univerzita
гуртожиток – kolej
їдальня – menza, jídelna
бібліотека – knihovna
аудиторія – učebna
комп'ютерний клас – počítačová studovna
парта – lavice
дошка – tabule
крейда / маркер – křída / fixa (popisovač)
урок – hodina
лекція (пара) – lekce (dvouhodinovka)
екзамен/іспит – zkouška
сесія – zkouškové období

ТИЖДЕНЬ

Що?	Коли? <i>Знахідний відмінок</i>	Відколи? <i>родовий відмінок</i>	До коли? <i>родовий відмінок</i>
понеділок	у понеділок	з понеділка	до понеділка
вівторок	у вівторок	з вівторка	до вівторка
середа	у середу	з середи	до середи
четвер	у четвер	з четверга	до четверга
п'ятниця	у п'ятницю	з п'ятниці	до п'ятниці
субота	у суботу	з суботи	до суботи
неділя	у неділю	з неділі	до неділі

!!! ЗГАДАЙТЕ: сьогодні – вчора – завтра

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ: позавчора – післязавтра

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ: минулого тижня – цього тижня – наступного тижня

Минулого тижня я працювала багато. Цього тижня я працюю менше. Наступного тижня я буду відпочивати.

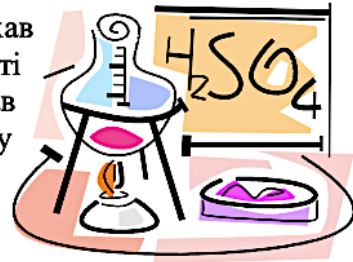
на наступному тижні/наступного тижня
на минулому тижні/минулого тижня
минулого місяця/року; наступного місяця/року

будній день – у будній день

вихідні – на вихідних

Розклад

Я студент-іноземець. Мене звали Хасан. Я приїхав із Судану. Я навчаюсь в університеті на факультеті обладнання та технічного сервісу. Спочатку я вивчав тільки українську мову. Тому я ніколи не дивився у розклад. Розклад висить на стіні в деканаті. Але тепер кожного дня у нас є різні предмети. І тому я обов'язково маю дивитися та перевіряти розклад.

Сьогодні понеділок. У понеділок у розкладі є математика та українська мова. Завтра вівторок. У вівторок у розкладі є хімія та інформатика. Післязавтра середа. У середу - фізика та українська мова. У четвер – математика та креслення. У п'ятницю – українська мова та фізика.

Щоб не забувати предмети, необхідно кожного тижня писати розклад у зошит.

У суботу та неділю ми не навчаємося, тому що у ці дні ми відпочиваємо.

Розкажіть про ваш розклад:

- 1 Де знаходиться ваш розклад?*
- 2 Які предмети ви вивчали спочатку, а які вивчаєте зараз?*
- 3 Розкажіть, які предмети є в розкладі:*
  - ❖ у понеділок,*
  - ❖ у вівторок,*
  - ❖ у середу,*
  - ❖ у четвер,*
  - ❖ у п'ятницю.*
- 4 Як ви думаєте, розклад – це важлива річ для студента?*

Предмети у школі

українська мова українська література зарубіжна література історія України всесвітня історія людина і суспільство музика / малювання	математика (алгебра, геометрія) фізика хімія природознавство (біологія) краєзнавство (географія) фізкультура ОБЖ (охорона безпеки життєдіяльності)
--	--

Які предмети ви любили у школі? Які предмети вам не подобалися? Чому?
Які предмети вам подобаються зараз, в університеті? Які, навпаки, не подобаються. Чому?

Освітня система в Україні

Загальна середня освіта є обов'язковою і надається в різних типах освітніх закладів, здебільшого – в середній загальноосвітній школі. Має три ступені:

- I – початкова школа (1–4 класи), забезпечує початкову загальну освіту; (6/7 років – 10/11 років)
- II – основна школа (5–9 класи), забезпечує базову загальну середню освіту; (10/11 років – 15/16 років)
- III – старша школа (10–11 класи), забезпечує повну загальну середню освіту. (15/16 років – 17/18 років)

Для вищих закладів освіти встановлено чотири рівні акредитації:

- I – технікум, училище й прирівняні до них вищі заклади освіти;
- II – коледж й прирівняні до нього вищі заклади освіти;
- III і IV – інститут, консерваторія, академія, університет.

Після отримання вищої освіти можна здобути науковий ступінь – в **аспірантурі** й **докторантурі**. Це передбачає написання й захист дисертації – кандидатської чи докторської відповідно – а також набування наукового й викладацького досвіду.

Модальні дієслова

ХОТІТИ, МОГТИ, ВМІТИ

я	хочу, можу, вмію	ми	хочемо, можемо, вміємо
ти	хочеш, можеш, вмієш	ви	хочете, можете, вмієте
він, вона, воно	хоче, може, вміє	вони	хочуть, можуть, вміють

Минулий час: хотів, хотіла, хотіли / МІГ, МОГЛА, МОГЛИ / вмів, вміла, вміли

!!! УВАГА: Чеське дієслово *tuset* в українській мові замінюється конструкціями **повинний / повинен, повинна, повинно, повинні:** *Я повинна/повинний це зробити. Дитя повинно спати. Ми повинні це зробити.*

Дієслово **ЛЮБИТИ** в українській мові **МОДАЛЬНЕ!**

Так само як і чеській мові дієслово **МАТИ** може виступати модальним: Я маю це зробити зараз.

МАТИ

я – маю

ти – маєш

він, вона, воно – має

ми – маємо

ви – маєте

вони – мають

ВПРАВА 1: Відкрийте дужки:

1. Я (вміти) ..... добре готувати.
2. Карел (могти) ..... зробити покупки.
3. У Івана немає часу. Він (мати) ..... вчитися.
4. Олег ще маленький, але вже (вміти) ..... розмовляти.
5. Вони (повинний) ..... працювати.
6. Мирон ще (не вміти) ..... плавати.
7. Ви (могти) ..... ввечері піти в кінотеатр?
8. Ми (вміти) ..... добре грати у теніс.
9. Давид має час (могти) ..... спати.
10. Саша повинен прибирати. Він (не могли) ..... відпочивати.

ВПРАВА 2: Напишіть речення із поданих слів, додайте модальність, додайте прийменник, якщо потрібно:

Приклад: понеділок – він – працювати – на комп'ютері: *У понеділок він хоче, повинен, має, може працювати на комп'ютері.*

1. сьогодні – я – іти – в університет
2. ви – четвер – писати – тест?
3. вівторок – ми – їсти – обід разом.
4. ти – вчора – бачити – цей фільм?
5. вони – субота – читати – газети.
6. Іван – неділя – йти – у церкву.
7. Марина – середа – прибирати – у квартирі.
8. Том – субота – не хотіти – танцювати.
9. Я – неділя – купувати – обід – у ресторані.
10. Ви – понеділок – робити – домашнє завдання?

Скажіть: Що ви повинні робити у будній день? А що ви можете/хочете робити на вихідних?

ВПРАВА 3: Відповідайте на питання.

1. Де студенти живуть?
2. Де студенти їдять?
3. Де студенти можуть працювати на комп'ютері?
4. Де студенти навчаються?
5. Де студенти складають іспити?
6. За чим сидять студенти?
7. По чому пишуть студенти в аудиторії?
8. Що відвідують студенти в університеті?
9. Де студенти можуть позичати книги?
10. Що складають студенти в кінці семестру?
11. Чим студенти пишуть на дошці?
12. Хто студентам читає лекції?
13. Що ви робите на лекціях?
14. Що ви робите на семінарах?
15. Чим керується студент кожного дня, як він знає, яка і коли у нього пара?

ХТО, ЯК ВЧИТЬСЯ?

Як ви думаєте, що таке оцінка?

Тарас розповідає: Для мене неважливі оцінки. Я вважаю, що добре вчитися потрібно, але хороші оцінки не завжди означають знання. Коли ми будемо шукати роботу, ніхто не питатиме про ваші оцінки, а дивитиметься на ваші вміння та знання.

Катерина розповідає: Мої батьки хочуть, щоб я мала хороші оцінки, щоб я вчилася на відмінно. У школі я отримала золоту медаль за відмінні оцінки. В університеті я теж хочу вчитися добре, щоб отримати червоний диплом. А також за хороші оцінки студенти отримують стипендію.

Григорій розповідає: На мою думку оцінки важливі тільки для батьків. Для студентів лише тому, що вони отримають стипендію. Якщо добре вчитися, то викладач тебе полюбить й інколи ставитиме тобі оцінки автоматично, адже він довіряє тобі, бачить твої старання і знає, що ти все вивчив.

Світлана розповідає: У нашій сім'ї ніхто ніколи не вчився на відмінно. Я думаю, що це нормально, вчитися так, як можеш. Як тобі дозволяє час. Крім навчання, я працюю, роблю манікюр. Тому для мене університет не надто важливий, я туди ходжу заради батьків, які хотіли цього. В майбутньому я хочу відкрити свій салон краси.

Олександра розповідає: Мені здається, що це безглуздо гонитися за п'ятірками. Деякі мої одногрупники готові померти за хороші оцінки. Я дивуюсь тому, як вони переймаються та завчають матеріал, тільки тому, що хочуть мати хорошу оцінку, а не для того, щоб отримати знання. Це вже виглядає на якусь психічну хворобу.

Запам'ятайте:
На мою думку
Я думаю, що
Я вважаю, що
Мені здається

Як ви думаєте, хто є хто на фотографії? Чому ви так думаєте?
З ким ви погоджуєтесь? Чому?
Як ви вважаєте, важливо добре вчитися? Чому так/ні?

РОЗМОВЛЯЙТЕ:

- Спробуйте розповісти про своє навчання. Що ви робите кожного дня? Які ваші вчителі? Які предмети ви вважаєте важливими і потрібними? Чому?
- Чим відрізняється чеська й українська шкільна система?
- В Україні дуже популярний факультет журналістики, юридичний, медичний, програмування, психології. Які факультети популярні в Чехії? Як ви думаєте, чим це спричинено?
- Навпаки непопулярні факультети в Україні – філософії, математико-фізичний, фізкультури, географії. Як ви думаєте чому? Які факультети непопулярні в Чехії?
- Престижна професія? Що ви думаєте, яка професія може бути престижною?

ПРИГАДАЙТЕ: Що ми робимо або можемо робити....

в університеті?
в магазині?
вдома?
в кав'ярні?
на пошті?

в ресторані?
в кінотеатрі?
в галереї?
на замку?
в консульстві?

в міському уряді?
в метро?
на зупинці?
в гостях?
в парку?